

ЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол засідання Вченої ради
комунального закладу вищої освіти
«Хортицька національна навчально-
реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради від
17 березня 2025 року № 5

Уведено в дію 17 березня 2025 року
Наказ ректора Хортицької
національної академії
від 17 березня 2025 року № 58/од

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ З ПСИХОЛОГІЇ
для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти
за освітньо-професійною програмою «Юридична психологія»
галузі знань С Соціальні науки, журналістика,
інформація та міжнародні відносини
спеціальності С4 Психологія
на основі НРК 6, НРК7

Запоріжжя
2025

Укладачі:

Бочелюк В.Й., доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедр психології та соціальної роботи комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради

Дергач М.А., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри психології та соціальної роботи комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради

Бобилева Я.В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології та соціальної роботи комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради

Кетлер-Митницька Т.С., кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології та соціальної роботи комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради

Сорока Д.Г., кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри психології та соціальної роботи комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради

Рецензент:

Бошонкова Ю. О., доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології та соціології Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля

Розглянуто на засіданні кафедри психології та соціальної роботи протокол від «26» лютого 2025 року № 6

Затверджено на засіданні Вченої ради комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради від «17» березня 2025 року № 5

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Розділ 1. Зміст програм навчальних дисциплін, питання з яких увійшли до фахового іспиту.....	5
Розділ 2. Оцінювання знань, умінь і навичок вступників.....	14
Список рекомендованої літератури з навчальних дисциплін.....	16

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Фаховий іспит проводиться при вступі для здобуття другого (магістерського) рівня освіти спеціальності С4 Психологія освітньої програми «Юридична психологія» на базі здобутого ступеня вищої освіти бакалавра (спеціаліста) з метою встановлення фактичного рівня компетентностей майбутніх фахівців та його відповідності вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики.

Програма фахового іспиту ставить за мету забезпечити єдність вимог щодо змісту та критеріїв оцінювання знань і практичних умінь вступників, визначення рівня узагальнення та систематизації їх знань з вивчених навчальних дисциплін.

Основними завданнями програми є: окреслення найважливіших проблем з історії її становлення та сучасної системи психологічних знань; розкриття типових психічних процесів і станів, їх змісту та функціонування; розкриття змісту основних понять педагогічної психології; визначення психологічних особливостей педагогічної діяльності; висвітлення специфіки психічного розвитку людини на різних етапах онтогенезу; розкриття соціально-психологічного підґрунтя юридичної діяльності; розкриття особливостей професійної діяльності психолога в установах виконання покарань та психологічні основи цивільно-правового регулювання та цивільного судочинства.

Програма фахового іспиту містить комплекс питань навчальних дисциплін: «Загальна психологія», «Педагогічна психологія», «Вікова психологія», «Юридична психологія».

При складанні фахового іспиту вступники повинні показати: правильність трактування категоріально-понятійного апарату загальної психології; основні закономірності особистісного та інтелектуального розвитку індивіда під впливом навчання та виховання; психологічні характеристики навчально-педагогічної взаємодії та спілкування; диференціювати основні поняття вікової та педагогічної психології; вміння визначати особливості пізнавального, особистісного та соціального розвитку людини на різних етапах онтогенезу; вміння застосовувати методи юридичної психології у практичній діяльності.

Фаховий іспит проводиться у формі усного екзамену.

До комплексу фахового іспиту зі спеціальності С4 Психологія освітньої програми «Юридична психологія» входять 30 білетів. Кожний білет включає три питання: перше – питання із загальної психології, друге – з питань вікової та педагогічної психології, третє – питання з юридичної психології.

Оцінювання знань вступників на фаховому іспиті визначаються за 200-бальною шкалою.

РОЗДІЛ 1

ЗМІСТ ПРОГРАМ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН, ПИТАННЯ З ЯКИХ УВІЙШЛИ ДО ФАХОВОГО ІСПИТУ

Зміст робочої програми з навчальної дисципліни «Загальна психологія»

Тема 1. Психологія як наука

Психологія як наука та навчальна дисципліна. Огляд історії виникнення та становлення психології. Зміст міфологічного, філософського і наукового етапів розвитку психології. Предмет та завдання психології на сучасному етапі розвитку суспільства. Джерела психологічних знань. Поняття про побутову та наукову психологію. Сучасна система психологічних знань, предмети вивчення теоретичних та практичних галузей психології. Місце психології в системі наук.

Тема 2. Свідомість

Поняття свідомості, диференціація понять психіки та свідомості. Зміст ідеалістичного та матеріалістичного тлумачення поняття «свідомість». Пізнавальна, регулятивна, рефлексивна, прогностична, комунікативна, креативна функції свідомості. Структура свідомості, її релятивний характер. Зміст та вияви компонентів свідомості – знань, цілеспрямованості діяльності, ставлень, самосвідомості. Рівні вияву психіки людини. Диференціація свідомих та неусвідомлюваних аспектів психіки людини. Філогенетичні та онтогенетичні фактори формування свідомості.

Тема 3. Філософські та фізіологічні питання психології

Основні філософські питання в контексті їх психологічного тлумачення. Ідеалізм та матеріалізм про походження психіки та матерії. Проблема можливості та адекватності пізнання людиною світу та себе. Суть теорії психічного відображення. Особливості психічного відображення людини. Фізіологічні основи психічної діяльності. ВНД як основа функціонування психіки.

Тема 4. Психологічне дослідження

Поняття про психологічне дослідження, його функції та принципи здійснення. Характеристика етапів процесу психологічного дослідження. Співвідношення понять «методологія», «метод», «методика». Класифікація методів психологічного дослідження.

Тема 5. Відчуття

Поняття про чуттєвий рівень пізнання людиною дійсності. Відчуття як базовий пізнавальний процес. Зміст пізнавальної, орієнтувальної й захисної функцій відчуттів. Поняття сенсорної депривації. Робота аналізаторів – фізіологічна основа відчуттів. Класифікація видів відчуттів і їх характеристика.

Явище взаємодії відчуттів. Основні сенсорні властивості людини.

Тема 6. Сприймання

Поняття про сприймання, його значення та фізіологічна основа. Характеристика видів сприймання. Аналіз основних властивостей сприймання. Проблема адекватності сприймання людиною навколишньої дійсності. Роль сприймання у пізнанні людиною дійсності.

Тема 7. Увага

Поняття про психічні стани, їх ознаки. Увага як стан свідомості, її функції та фізіологічні основи. Види уваги за спрямованістю та активністю свідомості. Статичні та динамічні властивості уваги. Проблема неуважності, її причини та способи подолання.

Тема 8. Пам'ять

Поняття про пам'ять як пізнавальний процес, її роль в психічній діяльності людини. Наукові підходи до визначення механізмів роботи пам'яті – психологічні та фізіологічні теорії мнемічної діяльності. Класифікація видів пам'яті за об'єктом, тривалістю збереження матеріалу, активністю свідомості. Процеси пам'яті, їх функції та механізми роботи. Мнемічні якості людини.

Тема 9. Мислення

Поняття про раціональний рівень пізнання. Мислення як пізнавальний процес, його специфіка та функції. Опосередкований та узагальнений характер розумової діяльності людини. Фізіологічні основи мислення. Поняття про види, форми та операції мислення. Характеристика простих та складних операцій мислення людини. Види мислення: альтернативні класифікації. Поняття про вербальні та невербальні форми мислення, їх зміст. Індивідуальні розумові якості людини. Поняття про інтелект. Роль мислення в інтелектуальній діяльності людини.

Тема 10. Мовлення

Поняття про мову та мовлення як психологічні категорії. Функції мови та мовлення в психічній діяльності людини. Види мовлення та їх характеристика. Розвиток мовлення в процесі формування особистості.

Тема 11. Уява

Поняття про уяву як специфічний пізнавальний процес, її функції. Види уяви та їх характеристика. Механізми створення нових образів уявою. Роль уяви в творчій діяльності людини.

Тема 12. Емоції та почуття

Поняття про афективну сферу психіки, її функції для особистості. Позитивні та негативні наслідки дії афективного простору особистості. Взаємозв'язок афективної сфери з іншими проявами психіки людини. Емоції та почуття, їх диференціація. Фізіологічні основи переживання емоцій та почуттів, їх

вісцеральні та експресивні прояви. Види емоцій та почуттів: альтернативні класифікації. Характеристика типових емоційних станів людини. Поняття афективної культури особистості, її виховання.

Тема 13. Воля

Поняття про волю як психологічну категорію, її функції в психічній діяльності людини. Філософські та фізіологічні основи волевої регуляції. Аналіз волевих дій. Волеві якості особистості.

Тема 14. Особистість

Диференціація та співвідношення понять «індивід», «особистість», «індивідуальність». Альтернативні підходи до тлумачення поняття особистості у психології. Психологічна структура особистості, її релятивізм та функціональне призначення. Аналіз факторів формування особистості в онтогенезі. Особистість як суб'єкт та об'єкт соціальної взаємодії. Поняття про соціальні ролі особистості, характеристика їх ознак та видів.

Тема 15. Самосвідомість особистості

Поняття про самосвідомість. Функції самосвідомості в психічній діяльності людини. Структура самосвідомості. Образ «Я» – центральний компонент структури самосвідомості, його зміст та вияви. Рефлексія як механізм самоусвідомлення та самоаналізу. Самооцінка, її види та механізми формування. Проблема впливу самооцінки на психічне здоров'я особистості. Поняття про рівень домагань. Психологічний захист, його зміст та призначення. Робота конструктивних та деструктивних механізмів психологічного захисту.

Тема 16. Діяльність

Поняття про діяльність, її функції та фізіологічні основи. Психологічна структура діяльності. Аналіз базових психологічних результатів діяльності. Основні онтогенетичні види діяльності людини.

Тема 17. Темперамент і характер

Поняття про темперамент як індивідуальну психічну властивість людини. Проблема типології темпераментів. Властивості темпераменту. Проблема корекції проявів темпераменту людини.

Поняття про характер як психічну властивість особистості. Огляд історії розвитку характерологічних вчень. Фізіологічні основи формування та вияву характеру. Місце характеру в загальній структурі особистості, його зв'язок з темпераментом. Структура рис характеру. Проблема співвідношення індивідуального та типового у характері. Поняття акцентуації рис характеру. Механізми формування характеру в онтогенезі. Поняття національного характеру.

Тема 18. Здібності

Поняття про здібності, їх природу. Види здібностей та їх характеристика. Кількісний та якісний вияв здібностей. Рівні розвитку здібностей. Проблема

виявлення й розвитку здібностей.

Зміст робочої програми з навчальної дисципліни «Педагогічна психологія»

Тема 1. Предмет та методи педагогічної психології

Принципи академічної доброчесності в освітній діяльності. Предмет та задачі педагогічної психології. Виникнення та розвиток педагогічної психології. Методологічні основи педагогічної психології. Методи педагогічної психології та їх використання в управлінні навчально-виховного процесом.

Тема 2. Психологічні засади педагогічного процесу

Завдання психологічного забезпечення педагогічного процесу. Загальні проблеми педагогічної психології.

Тема 3. Психологія навчання

Поняття про навчання та його психологічні механізми. Основні характеристики навчальної діяльності Управління процесом навчання.

Тема 4. Психологічні особливості сучасних типів навчання

Психологічні основи різних видів навчання. Типи мислення та умови їх формування в процесі навчання. Психологічний аналіз уроку.

Тема 5. Психологія учіння

Учіння як діяльність. Уявлення про мотивацію учіння. Специфіка навчальної мотивації та особливості її формування. Засвоєння навчального процесу – центральна ланка учбової діяльності учнів. Особливості оволодіння учнями учбовою діяльністю.

Тема 6. Навченість як результат навчання

Поняття «навченість». Вікові особливості навчальності та їх діагностика. Неуспішність, її причини та запобігання. Способи психодіагностики й корекції неуспішності навчання. Психологічні основи самостійного навчання. Основні напрями педагогічного забезпечування розвитку самоосвіти.

Тема 7. Психологія виховання особистості

Предмет і завдання психології виховання. Психологічні механізми та етапи формування властивостей особистості учня. Провідні фактори виховання. Показники та критерії вихованості.

Тема 8. Психологічні питання виховання характеру

Характер як проблема педагогічної психології. Психологічні аспекти виховання довірливості людини. Принципи організації й підтримування дисципліни у виховному процесі. Психологічний підхід до формування самостійності дитини. Психолого-педагогічні умови розвитку незалежності як

якості особистості вихованця. Психологічні питання виховання волі дитини. Психологічні основи самовиховання.

Тема 9. Психологія сімейного виховання

Соціально-психологічні особливості сімейного виховного впливу. Вплив факторів сімейного виховання на формування психологічної позиції дитини. Порушення сімейного виховання. Правила ефективного сімейного виховання дітей.

Тема 10. Психологічні аспекти виховання дітей з асоціальною поведінкою

Психологічна характеристика та чинники асоціальної поведінки школярів. Вчинок як вираження моральності. Психологічні основи формування моральної свідомості та поведінки особистості в сучасних умовах.

Тема 11. Психологія педагогічної діяльності

Педагогічна діяльність: форми, характеристики, зміст, функції, стилі. Мотивація педагогічної діяльності. Місце і роль контролю і оцінки знань в системі навчального процесу. Психологічний аналіз діяльності педагога на уроці.

Тема 12. Психологічна характеристика вчителя

Психологічна характеристика учителя як особистості. Педагогічні вміння. Педагогічні здібності вчителя, їх класифікація. Педагогічний такт і авторитет вчителя. Шляхи формування педагогічної майстерності й підвищення рівня професіоналізму вчителя.

Тема 13. Психологія педагогічного співробітництва і спілкування в освітньому процесі

Педагогічне спілкування як форма взаємодії суб'єктів освітнього процесу. «Бар'єри» в педагогічній взаємодії. Специфіка психологічної культури вчителя.

Зміст робочої програми з навчальної дисципліни

«Вікова психологія»

Тема 1. Вікова психологія як наука

Предмет та структура вікової психології. Загальна характеристика віку. Методи вікової психології. Виникнення і розвиток вікової психології. Становлення психологічної думки стосовно проблем психічного розвитку за часів Античності, Середньовіччя, Відродження, Нового та Новітнього часу.

Тема 2. Основні напрямки зарубіжної вікової психології

Психоаналіз про закономірності психічного розвитку. Епігенетична концепція Е. Еріксона. Стадії життєвого циклу за Е. Еріксоном. Поняття особистісної ідентичності. Біхевіоризм про особливості розвитку дитини. Когнітивна модель Ж. Піаже (генетична психологія). Стадії когнітивного

розвитку за Ж. Піаже. Гуманістична психологія про закономірності особистісного розвитку. Компоненти особистості за З. Фрейдом. Стадії розвитку особистості за З. Фрейдом.

Тема 3. Характеристика основних напрямків вітчизняної вікової психології

Культурно-історична концепція Л.С. Виготського. Психологія відносин про закономірності дитячого розвитку. Діяльнісний підхід до аналізу психіки дитини.

Тема 4. Характеристика розвитку психіки в онтогенезі

Поняття розвитку. Закономірності психічного розвитку. Фактори та рушійні сили психічного розвитку. Роль біологічних факторів психічного розвитку. Значення соціальних факторів психічного розвитку. Критерії характеристики вікових етапів.

Тема 5. Періодизація психічного розвитку

Проблема здійснення вікової періодизації психічного розвитку. Епоха, період, фаза – одиниці онтогенезу. Критерії вікової періодизації психічного розвитку. Три групи періодизацій за Л. С. Виготським. Періодизації психічного розвитку.

Тема 6. Пренатальний розвиток та народження

Характеристика періодів пренатального розвитку. Гермінальна, ембріональна та фетальна фази пренатального розвитку. Психологічні особливості розвитку плода. Вплив особливостей пренатального розвитку дитини на її психіку. Психологічні фактори, що впливають на зародження психіки дитини у пренатальному періоді. Види тератогенів. Вплив процесу народження на психіку дитини. Етапи народження за С. Грофом.

Тема 7. Особливості психічного розвитку новонародженого та немовляти

Соціальна ситуація розвитку в немовлячому віці. Рухова активність дитини немовлячого віку. Маніпулювання предметами. Розвиток психічних процесів і мовлення немовля. Розвиток відчуттів та сприймання у дітей немовлячого віку. Особливості розвитку пам'яті немовлят. Специфіка уяви дітей з народження до 1 року життя. Характеристика розвитку мислення дітей немовлячого віку. Становлення уваги немовлят. Початок розвитку мовлення дітей немовлячого віку. Передумови особистісного розвитку в немовлячому віці. Розвиток спілкування в немовлячому віці.

Тема 8. Психологічні особливості розвитку дитини в ранньому віці

Соціальна ситуація розвитку в ранньому віці. Виникнення предметної та ігрової діяльності у дитини раннього віку. Розвиток психічних процесів в ранньому дитинстві. Розвиток відчуттів та сприймання дітей раннього віку. Особливості розвитку пам'яті у ранньому віці. Специфіка уяви дітей у віці з 1 до 3

років. Характеристика розвитку мислення дітей раннього віку. Становлення уваги в ранньому віці. Розвиток мовлення дітей раннього віку. Розвиток особистості у віці від 1 року до 3-х років. Криза трирічного віку. Комунікативний та поведінковий розвиток в ранньому дитинстві.

Тема 9. Психічний розвиток дитини в дошкільному віці

Соціальна ситуація розвитку в дошкільному віці. Предметна діяльність і гра в дошкільному віці. Розвиток психічних процесів дошкільника. Розвиток мовлення дитини дошкільного віку. Розвиток особистості дошкільника. Комунікативний та поведінковий розвиток в дошкільному віці. Характеристика компонентів готовності дитини до школи. Методи діагностики готовності дитини до школи.

Тема 10. Психічний розвиток дитини молодшого шкільного віку

Соціальна ситуація розвитку в молодшому шкільному віці. Навчальна і трудова діяльність молодшого школяра. Розвиток психічних процесів дитини молодшого шкільного віку. Розвиток відчуттів та сприймання дітей молодшого шкільного віку. Особливості розвитку пам'яті молодших школярів. Специфіка уяви дітей молодших школярів. Характеристика розвитку мислення дітей молодшого шкільного віку. Становлення уваги молодших школярів. Розвиток мовлення дітей молодшого шкільного віку. Особистісний розвиток молодшого школяра. Комунікативний та поведінковий розвиток в молодшому шкільному віці.

Тема 11. Психологія підлітка

Соціальна ситуація розвитку підлітка. Характеристика діяльності дитини підліткового віку. Розвиток психічних процесів підлітка. Розвиток відчуттів та сприймання дітей підліткового віку. Особливості розвитку пам'яті підлітків. Характеристика розвитку мислення та уяви дітей середнього шкільного віку. Становлення уваги підлітків. Розвиток мовлення дітей підліткового віку. Причини «кризи 13 років». Особистісний розвиток в підлітковому віці. Комунікативний та поведінковий розвиток підлітка.

Тема 12. Психологія ранньої юності

Соціальна ситуація розвитку в ранньому юнацькому віці. Характеристика діяльності старших школярів. Удосконалення психічних процесів в ранній юності. Розвиток відчуттів та сприймання осіб старшого шкільного віку. Особливості розвитку пам'яті старшокласників. Характеристика розвитку мислення та уяви у ранній юності. Становлення уваги старшокласників. Розвиток мовлення у ранній юності. Формування особистості в старшому шкільному віці. Комунікативний та поведінковий розвиток в ранній юності.

Тема 13. Психологічні особливості раннього дорослого віку

Поняття дорослості. Періодизація розвитку дорослої людини. Соціальна ситуація розвитку та психологічні особливості в період юності (від 17 до 20-23 років). Соціальна ситуація і особливості психічного розвитку в молодості – першій фазі ранньої дорослості (від 20-23 до 28-30 років). Психологічні особливості ранньої дорослості. Особливості другої фази ранньої дорослості (30-40 років).

Тема 14. Психологія середньої дорослості (зрілого віку)

Загальна характеристика зрілого віку. Особливості соціально зрілої особистості. Соціальний, особистісний та психічний розвиток в зрілому віці (від 30 років до 50 років). Основні чинники психічного розвитку в зрілому віці. Зміни в психології людини в період середньої дорослості (від 40 до 60 років). Криза середини життя.

Тема 15. Психологічні особливості людей похилого віку

Зміни в психічному житті людини в період пізньої зрілості (з 60 років). Психічні зміни у похилому віці. Криза виходу на пенсію. Загальна характеристика старості. Критерії старіння за Б. Стрехлером. Психологічні проблеми старості. Ставлення до смерті.

Зміст робочої програми з навчальної дисципліни «Юридична психологія»

Тема 1. Юридична психологія як наука. Правова культура особистості

Предмет, об'єкт та задачі юридичної психології. Історія розвитку юридичної психології. Система юридичної психології. Зв'язок юридичної психології з іншими науками.

Методи юридичної психології. Методологічні основи юридичної психології. Система та класифікація методів юридичної психології. Пізнавальна функція методів юридичної психології. Методи експерименту та спостереження. Метод бесіди та інтерв'ювання. Метод незалежних характеристик. Методи впливу.

Правова культура особистості. Правова свідомість. Правова культура суспільства. Структура правової культури суспільства. Правосвідомість. Функції правосвідомості. Правокультурна особистість.

Тема 2. Психологія правопорушень та юридичної діяльності. Правова психологія. Особистість і структура її психологічних властивостей

Психологія правопорушень. Основні поняття. Поняття конкретного правопорушення і аналіз злочинної поведінки. Психологічна структура злочинної дії. Психологія юридичної діяльності. Правова психологія. Психологія особистості і діяльності. Особистісний підхід в психології. Поняття і структура діяльності.

Емоційно-вольові процеси і стани. Пам'ять. Поведінка людини в конфліктних ситуаціях. Особистість і структура її психічних властивостей. Темперамент. Поняття і структура характеру. Поняття здібностей та закономірності формування.

Тема 3. Психологічні основи процесуальної діяльності. Поняття професіограми. Психологія слідчої діяльності.

Психологічна характеристика процесуальної діяльності. Особливі умови процесуальної діяльності як професії. Професійні якості і психологія осіб, які здійснюють провадження у справі. Поняття професіограми.

Психологічні основи доказування. Психологія планування та організації процесуальної діяльності.

Види слідчої (судової) діяльності. Пізнавальна діяльність. Конструктивна діяльність. Комунікативна діяльність. Посвідчувальна діяльність.

Тема 4. Психологія слідчої діяльності

Психологія учасників розслідування злочинів. Психологічні особливості особи слідчого. Психологія обвинуваченого. Поняття захисної домінанти. Психологія потерпілого та свідка. Провокуюча поведінка, види віктимності.

Психологічні основи проведення окремих слідчих дій. Психологія огляду місця події. Психологічні основи допиту. Психологія очної ставки. Психологія пред'явлення для впізнання. Психологія відтворення обстановки та обставин подій. Психологія обшуку. Психологічні основи доказування. Процес формування показань.

Тема 5. Судово-психологічна експертиза. Психологія судової діяльності

Судово-психологічна експертиза. Поняття і компетенція СПЕ. Методи СПЕ. Призначення СПЕ та організація її провадження. Психологія судової діяльності. Психологія судді. Психологічні особливості судового процесу. Психологія прийняття рішення судом. Психологія особи підсудного. Психологія судових дій. Психологічні основи судового допиту. Перехресний допит. Психологічні основи очної ставки у суді. Психологічні основи судового огляду.

Тема 6. Кримінальна психологія. Пенітенціарна психологія

Психологія злочинної діяльності. Психологічна структура злочину. Психологічні наслідки злочину. Психологія особи злочинця. Поняття особи злочинця. Класифікація злочинних типів. Психологія окремих категорій злочинців. Основи пенітенціарної психології.

Сутність пенітенціарної психології. Методи впливу на особу засудженого в установах виконання покарань. Психологія особи засудженого. Колективи засуджених та їх психологія. Вплив соціальної ізоляції на особу. Психологія тюремного побуту. Психологічні основи ресоціалізації.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ, УМІНЬ І НАВИЧОК ВСТУПНИКІВ

2.1. Порядок оцінювання підготовленості вступника

Фаховий іспит є формою контролю навчальних досягнень вступника, глибини засвоєння ним програмного матеріалу, логіки та взаємозв'язків між окремими дисциплінами та їхніми розділами, здатності творчо використовувати набуті знання та уміння, сформованості власного ставлення, світоглядної позиції щодо проблем загальної, педагогічної, вікової психології та реабілітаційної психології.

Під час оцінювання успішності вступника на фаховому іспиті з означеного курсу мають бути враховані наступні критерії:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладення матеріалу;
- культура мовлення;
- впевненість, емоційність та аргументованість відповіді;
- використання під час відповіді додаткової інформації;
- уміння аргументувати, аналізувати, порівнювати, узагальнювати, навчальну інформацію, робити висновки.

Оцінювання рівня знань вступників проводиться кожним із членів фахової атестаційної комісії окремо, відповідно до критеріїв оцінювання. Загальний бал оцінювання рівня знань вступників виводиться за результатами обговорення членами комісії.

Для визначення ступеня оволодіння вступником навчального матеріалу використовуються наступні рівні досягнень вступників за 200-бальною шкалою оцінювання.

2.2. Структура оцінки

Фаховий іспит проводиться у вигляді усного екзамену, білет якого складається з трьох питань. Максимальна кількість балів, яку може отримати вступник за кожним питанням дисципліни складає:

- 1 питання – 30 балів
- 2 питання – 30 балів
- 3 питання – 40 балів

Відповідно за правильні відповіді на білет фахового іспиту вступник може отримати максимально 100 балів. Далі ці бали переводяться у конкурсний бал за формулою: $KB = 100 + П4$, де

КБ – оцінка досягнень вступника, яка розраховується за результатами вступних випробувань та іншими конкурсними показниками з точністю до 0,001 відповідно до Порядку та Правил прийому.

П4 – кількість балів, отриманих на фаховому іспиті (усна відповідь).

Приклад вирахування конкурсного балу, де П4 = 67 балів, відповідно,

$KB = 100 + 67 = 167$ балів вступник отримує за результатами фахового іспиту.

200-бальна шкала оцінювання знань вступника

рівень знань / бали					
високий	достатній		задовільний		низький
180-200	160-179	141-159	131-140	111-130	100-110

Для участі у конкурсному відборі на **бюджет** до Хортицької національної академії **прохідний бал за іспит дорівнює 130 балів**.

Якщо вступник під час вступного випробування набрав від 100-129 балів, то дана кількість балів вважається не достатньою для допуску в участі у конкурсному відборі на бюджет до Хортицької національної академії.

Якщо **вступник** під час вступного випробування **набрав від 100 балів**, то ця кількість балів вважається достатньою для допуску в участі у конкурсному відборі **на навчання за кошти фізичних і юридичних осіб** (контракт) до Хортицької національної академії.

3.2. Критерії оцінювання

Високий рівень (180-200 балів) – вступник дає повну відповідь на питання білету; вільно володіє навчальним матеріалом; демонструє глибокі знання з різних розділів програми; логічно та послідовно викладає навчальний матеріал; демонструючи знання отримані як з основної, так і з додаткової літератури; уміє аргументувати свою думку; висловлює власне ставлення до проблем психології; демонструє свою світоглядну позицію; проявляє творчий підхід під час виконання практичного завдання.

Достатній рівень (160-179 балів) – вступник дає повну відповідь на питання білету; володіє значним обсягом навчального матеріалу, що свідчить про оволодіння ним основною та частково додатковою літературою з курсу; викладає свої думки логічно та послідовно, проте допускає окремі несуттєві неточності; демонструє здатність до аналізу та узагальнення; вміє робити висновки проте має певні труднощі з їх аргументуванням, а тому уникає

висловлювання власної позиції; практичні завдання виконує переважно на продуктивно-репродуктивному рівні, демонструючи сформованість практичних умінь та навичок.

Достатній рівень (141-159 балів) – вступник дає фрагментарну відповідь на питання білету; володіє певним обсягом навчального матеріалу на репродуктивному рівні, що свідчить про оволодіння ним переважно основною літературою з курсу; викладає свої думки логічно та послідовно, проте допускає окремі суттєві помилки та неточності; демонструє часткові уміння аналізу навчального матеріалу, немає достатніх умінь для самостійного узагальнення; має труднощі щодо формулювання висновків та їх аргументування; практичні завдання виконує на основі використання стандартних схем та шаблонів.

Задовільний рівень (131-140 балів) – вступник володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні, демонструючи знання отримані лише з основної літератури, допускає суттєві помилки, викладає матеріал непослідовно, демонструє часткові уміння аналізу навчального матеріалу, але має значні труднощі з його узагальненням та формулюванням висновків, не вміє їх аргументувати, не виявляє самостійності думки, власної позиції.

Задовільний рівень (111-130 балів) – вступник володіє навчальним матеріалом частково, допускає суттєві помилки, викладає матеріал непослідовно та нелогічно, не володіє навичками аналізу навчального матеріалу, не вміє його узагальнювати, робити висновків та аргументувати їх. Не висловлює власної думки.

Низький рівень (100-110 балів) – вступник не володіє навчальним матеріалом, відмовляється від відповіді або відповідає не за змістом питань.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ З НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

«Загальна психологія»

Основна

1. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Теоретичний курс : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури. 2019. 388 с.
2. Загальна психологія : навч. посібник / Т. Б. Поясок та ін. Харків : ФОП Бровін О. В., 2023. 396 с.
3. Загальна психологія : підручник / Л. В. Долинська, О. В. Скрипченко, З. В. Огороднійчук та ін. 9-те вид. Київ : «Каравелла», 2023. 464 с.
4. Ільїна Н. М., Мисник С. О. Загальна психологія: теорія та практикум : Навчальний посібник Суми : Університетська книга, 2023. 352 с.
5. Москалець В. П. Загальна психологія : підручник. Київ, 2020. 564 с.
6. Савчин М. В. Загальна психологія: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2024. 352 с.
7. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасека О. В. Загальна психологія: навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2022. 296 с.
8. Столяренко О. Б. Зарубіжні теорії особистості : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський, 2015. 123 с.
9. Столяренко О. Б. Психологія: практикум : навч. посіб. Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський, 2015. 223 с.

Додаткова

1. Діхтяренко С. Ю., Шулдик А. В., Шулдик Г. О., Данилевич Л. А. Загальна психологія. Практичні заняття : навч. посіб.; Умань : Візаві, 2021. 245 с.
2. Загальна психологія : хрестоматія : [у 3 ч.]. Ч. 2 / Упоряд. : О. П. Хохліна, І. В. Кущенко, М. О. Гребенюк; Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2014. 295 с.
3. Загальна психологія : хрестоматія / упоряд.: О. П. Хохліна, І. В. Кущенко, М. О. Гребенюк; Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2014. Ч. 3. 159 с.
4. Калюжна Є. М. Теоретико-методологічні проблеми психології : навчальний посібник. Київ, 2019. 136 с.
5. Москалець В. П. Психологія особистості: підручник. Вид. друге, перероблене, доповнене. Київ – Івано-Франківськ : «Нова Зоря», 2019. 435 с.
6. Психологія особистості: навчальний посібник / укладачі Петухова І. О., Калениченко Р. А., Льовкіна О. Г. та ін. ; за заг. ред. Є. М. Суліми. Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2021. 348 с.
7. Робочий зошит з психології: методичний посібник / Укладачі: Л. Бутузова, С. Дмитрієва, С. Максимець. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. 136 с.
8. Сімко Р. Т. Експериментальна психологія : навчально-методичний посібник / уклад. Р. Т. Сімко. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2021. 198 с.

9. Титаренко Т. М. Сучасна психологія особистості: навч. пос. 2-ге вид. Київ : Каравела, 2018. 336 с.

10. Туриніна О. Л. Методологія та методи психологічного дослідження : навч.-метод. посіб. Київ, 2018. 206 с.

«Педагогічна психологія»

Основна

1. Вікова і педагогічна психологія : підручник / Н. М. Токарева, А. В. Шамне. Київ, 2017. 480 с.

2. Власова О.І. Педагогічна психологія : навч. посібник. Київ, 2013. 480 с.

3. Сергеєнкова О., Столярчук О., Коханова Е., Пасека Е. Педагогічна психологія. Київ, 2019. 168 с.

4. Євтух М.Б., Лузік Е.В., Ладогубець Н.В., Ільїна Т.В. Педагогічна психологія: підручник. Київ, 2015. 420 с.

Додаткова

1. Степанов О.М. Педагогічна психологія. Київ, 2011. 416 с.

2. Заброцький М.М. Вікова психологія. Київ, 2013. 278 с.

3. Лисянська Т.М. Педагогічна психологія : навчальний посібник. Київ, 2002. 212 с.

4. Новікова Ж. М. Педагогічна психологія: навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2022. 148 с.

5. Педагогічна психологія : навчальний посібник для студ. вищ. навч. закладів / Т. М. Лисянська ; МОНУ, НПУ ім. М. П. Драгоманова. 2-ге вид., випр. й доп. Київ : Каравела, 2016. 264 с.

«Вікова психологія»

Основна

1. Бондарчук О. Психологічні особливості прояву сором'язливості у дітей молодшого дошкільного віку. *Теорія і практика сучасної психології*, 2020 р., № 1, Т. 1. С.140 URL: <https://sj.udu.edu.ua/index.php/pn/article/view/814/747> (дата звернення 10.09.2024)

2. Барчій М.С., Воронова О.Ю. Вікова психологія з практикумом: методичні рекомендації до проведення практичних занять та організації самостійної роботи з дисципліни для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 053 Психологія ОС «Бакалавр» / Укладачі М.С. Барчій, О.Ю. Воронова. Мукачево: МДУ, 2020. 47 с. (частина I).

3. Вавілова А. Психологічні особливості страхів у молодших школярів Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 12. Психологічні науки :

зб. наук. праць / за наук. редакцією І. С. Булах. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. Вип. 9 (54). 183 с.. С.21

4. Вікова і педагогічна психологія : підручник / Н. М. Токарева , А. В. Шамне. Київ, 2020. 480 с.

5. Вікова психологія [Електронний ресурс]: електрон. метод. вказівки до самоств. робіт студ. факультету психології і соціальної роботи першого (бакалаврського) рівня освіти, спец. 053 «Психологія» / уклад.: З.О. Кіреєва, С.А. Швайкін. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2024. 20 с.

6. Вікова психологія : навч. посібник / Мирослав Савчин, Леся Василенко. 5-те вид., перероб., доповне. Київ : Академія, 2021. 376 с.

7. Гошовський Я. О. Вікова психологія: методичні рекомендації до практичних занять / Волинський національний університет імені Лесі Українки, кафедра педагогічної та вікової психології. Луцьк, 2020. 122 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/18605/3/vikova_pract.pdf (дата звернення 10.09.2024).

Додаткова

1. Ковалькова Т. О. Вікова та педагогічна психологія: методичні рекомендації для студентів денної та заочної форм навчання. Київ: ВНЗ "Університет економіки та права "КРОК", 2021. 64 с

2. Павелків Р.В. Вікова психологія URL: <http://westudents.com.ua/glavy/75350-103-zagalna-harakteristika-perodu-ranno-doroslost.html> (дата звернення 10.02.2025).

3. Поліщук В.М. Віковий кризовий розвиток людини: від народження до дорослості: навчальний посібник. Суми: ПФ «Видавництво «Університетська книга», 2020, 459 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/33302/6/V_Polishchuk_VKRL_2020_IL.pdf (дата звернення 10.02.2025).

4. Савчук О.В. Динаміка ціннісних орієнтацій української молоді. URL: http://www.socd.univ.kiev.ua/sites/default/files/library/elopen/actprob16_60-67.pdf (дата звернення 10.02.2025).

5. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія. 4-е вид. Київ; Академвидав, 2020.

6. Cumming E. Growing Old. New York: Basic Books / E.Cumming, W. E.Henry // URL: <http://jtd.sagepub.com/content/3/3/198.abstract> - Мова англ.

7. Кіреєва З.О. Понятійне мислення у дорослому віці / URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/NiO/2009_4/psiholog/kir.htm (дата звернення 10.02.2025).

8. Методичні рекомендації до самоствійної роботи з дисципліни «Загальна та вікова психологія» / Уклад. І. П. Шевякова ; ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевчека». Старобільськ, 2020. 80 с.

«Юридична психологія»

Основна

1. Долинська Л. В., Темрук О. В. Юридична психологія: словник-довідник. Київ: Каравела, 2021. 560 с.
2. Коновалова В. О., Шепітько В. Ю. Юридична психологія: підручник». 3-тє вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2019. 288 с.
3. Кримінально-виконавча психологія: підручник.-2-ге вид./за заг. ред. В.Й. Бочелюка, Т.А. Денисової, О.М. Тогочинського. Київ: КНТ, 2024.- 643 с.
4. Крюкова М. А., Лісовенко А. Ф. Практикум з психотерапії та психокорекції: навчально-методичні рекомендації. Одеса: Фенікс, 2020. 40 с.
5. Кузікова С. Б. Теорія і практика вікової психокорекції: навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2020. 304 с.
6. Оксютрович М. О., Коширець В. В., Мудрик А. Б. «Юридична психологія: навчальний посібник». Житомир: Житомирська політехніка, 2024. 161 с.
7. Орбан-Лембрик Л. Е. Юридична психологія: навчальний посібник. Київ: Наш Формат, 2020.
8. Панько Т. В. та ін. Критерії діагностики і лікування психічних розладів та розладів поведінки у дорослих: клінічний посібник. Харків: Арсис ЛТД, 2020. 303 с.
9. Юридична психологія. 2-ге вид. перероблене та доповнене: навч. посібник / В. Й. Бочелюк, М. С. Панов, С. Ф. Денисов, А. В. Турубарова. Київ: Вид. «КНТ», 2024. 410 с.

Додаткова:

1. Державний університет економіки і технологій. «Юридична психологія: навчальний посібник». Кривий Ріг: ДУЕТ, 2023. 200 с.
2. Загурська І. С. Юридична психологія: методичні рекомендації для студентів ОП «Право». Житомир: Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2021. 49 с.
3. Костицький М. В. Психологічні погляди Піфагора. *Юридична психологія*. 2020. №1(26). С. 15–24.
4. Медведєв В. С., Горбенко Д. А. Сучасний стан і проблеми гендерної рівності в діяльності сектору безпеки України. *Юридична психологія*. 2020. №2(27). С. 38–48.
5. Національна академія внутрішніх справ. «Юридична психологія: науковий журнал». Київ: НАВС, 2020. Випуск 1(26).
6. Національна академія внутрішніх справ. «Юридична психологія: науковий журнал». Київ: НАВС, 2021. Випуск 1(28).
7. Національна академія внутрішніх справ. «Юридична психологія: науковий журнал». Київ: НАВС, 2020. Випуск 2(27).

8. Національний університет «Одеська юридична академія». «Юридична психологія в обличчях: довідник». Одеса: НУ «ОЮА», 2023. 150 с.

9. Одеський національний університет імені І. І. Мечникова. «Юридична психологія: методичні рекомендації для студентів спеціальності 053 "Психологія" першого (бакалаврського) рівня вищої освіти». Одеса: ОНУ, 2024. 28 с.

10. Оксютович М. О., Коширець В. В., Мудрик А. Б. Юридична психологія: навчальний посібник. Житомир: Житомирська політехніка, 2024. 161 с.

11. Романенко О. В. Чинники девіантної поведінки підлітків з позицій різних психотерапевтичних підходів. *Юридична психологія*. 2021. №1(28). С. 27–39.

12. Університет державної фіскальної служби України. «Юридична психологія: навчально-методичний посібник». Ірпінь: УДФСУ, 2022. 180 с.

13. Юнг Н. В. «Юридична психологія: методичні рекомендації для студентів спеціальності 053 «Психологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти». Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2024. 28 с.